MARKKINAOIKEUS
MARKNADSDOMSTOLEN

Lausunto

6.11.2024 MAO/547/2024

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2024 vp)

Viite: Lausuntopyyntö 22.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt markkinaoikeudelta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2024 vp).

Markkinaoikeus Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki; Puhelin 029 564 3300, Faksi 029 564 3314; markkinaoikeus@oikeus.fi, www.markkinaoikeus.fi

Marknadsdomstolen Banbyggarvägen 5, 00520 Helsingfors; Telefon 029 564 3300, Fax 029 564 3314; markkinaoikeus@oikeus.fi, www.marknadsdomstolen.fi

Markkinaoikeus esittää kirjallisena asiantuntijalausuntonaan kunnioittaen seuraavan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan talousvyöhykkeille suunniteltaville merituulivoimahankkeille kilpailutusmallia, jossa oikeus talousvyöhykkeen hyödyntämiseen ratkaistaisiin Energiaviraston järjestämässä tarjouskilpailussa. Kilpailutuksen voittaja saisi yksinoikeuden hakea valtioneuvostolta oikeutta hyödyntää kilpailutettua aluetta merituulivoimahankkeeseen.

Ehdotettua menettelyä, joka koostuu yhtäältä kilpailutuksesta sekä toisaalta kilpailutuksen voittajalle myönnettävästä hyödyntämisluvasta voidaan hallituksen esityksen mukaan pitää sekamuotoisena toimiluvan ja sen hakijaksi oikeutetun kilpailuttamisen yhdistelmänä, jossa toteutuu myös käyttöoikeussopimuksen tunnusmerkistöä. Tästä syystä menettelyssä olisi hallituksen esityksen mukaan noudatettava kilpailuttamisen osalta käyttöoikeussopimusten tekemisestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/23/EU (jäljempänä käyttöoikeussopimusdirektiivi) sekä kilpailuttamiseen liittyvän muutoksenhaun osalta julkisia tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettua neuvoston direktiiviä 89/665/ETY (jäljempänä valvontadirektiivi).

Siihen nähden, että hallituksen esityksessä on katsottu ehdotetun lain merituulivoimasta talousvyöhykkeellä (1. lakiehdotus) tarkoittamassa Energiaviraston kilpailuttamismenettelyssä tulevan noudatettavaksi käyttöoikeussopimusdirektiivi ja mainittuun kilpailuttamismenettelyyn liittyvässä muutoksenhaussa valvontadirektiivi, markkinaoikeus pitää perusteltuna, että mainittujen direktiivien määräykset pantaisiin täytäntöön jo mainitussa lakiehdotuksessa.

Markkinaoikeus toteaa, että hallituksen esitykseen sisältyvässä 1. lakiehdotuksessa ei näyttäisi olevan esimerkiksi käyttöoikeussopimusdirektiivin määräyksiä tarjouksen ja tarjoajan soveltuvuuden tarkistamisesta ennen tarjouksen valintaa (ks. käyttöoikeussopimusdirektiivin 37 artiklan 1 kohta ja 38 artiklan 1 kohta; vrt. toisaalta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 79 §). Niin ikään kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteisiin ja niiden täsmällisyyteen liittyvät seikat näyttäisivät jäävän mainitussa lakiehdotuksessa pitkälti sääntelemättä (ks. käyttöoikeussopimusdirektiivin 41 artikla; vrt. toisaalta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 122 §).

Edelleen markkinaoikeus kiinnittää huomiota siihen, että edellä mainittuun 1. lakiehdotukseen ei näyttäisi sisältyvän ensinnäkään säännöksiä muutoksenhaun lykkäävästä vaikutuksesta (ks. valvontadirektiivin, joka mainittuun direktiiviin sisältyvän nimenomaisen määräyksen mukaan tulee sovellettavaksi myös käyttöoikeussopimusdirektiivin mukaisiin käyttöoikeussopimuksiin, 1 artiklan 5 kohta sekä 2 artiklan 3 ja 4 kohta; vrt.

toisaalta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 150 §) eikä myöskään säännöksiä tuomioistuimen määrättävissä olevasta sopimuksen pätemättömyydestä eli tehottomuudesta sekä sille vaihtoehtoisista seuraamuksista (ks. valvontadirektiivin 2 d ja 2 e artikla; vrt. toisaalta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 154 §:n 1 momentin 5–7 kohta ja 156–158 §).

Karttunen Jussi 91290701A

Allekirjoittaja Karttunen Jussi 91290701A
DN: cn=Karttunen Jussi 91290701A, c=FI, o=Markkinaoikeus, email=jussi.karttunen@oikeus.fi
Päivämäärä: 2024.11.06 07:12:09 +02'00'

Jussi Karttunen
markkinaoikeuden ylituomari

Markkinaoikeuden kirjallisen asiantuntijalausunnon ovat valmistelleet markkinaoikeuden ylituomari Jussi Karttunen sekä markkinaoikeustuomarit Pekka Savola ja Markus Ukkola.